

Geplaatst op vrijdag 12 januari 2007 11:35

Het herstelwerk van de Heilige Geest

Ds. Willem Smouter heeft een knap en helder boek geschreven over de geestesgaven. Hij heeft dat, gewonnen als hij is voor het charismatische gedachtegoed, gedaan vanuit de gereformeerde traditie die erom bekend staat dat ze in de omgang met de Schrift diepgang vertoont. Met deze diepgang heeft hij de charismatische beweging een reële steun geboden bij het doordenken van de hedendaagse Geestestheologie.

Keer op keer stuit je in het boek op prachtige exegeses en Bijbelse doorkijkjes die dat denken verder helpen en er tegelijk de nodige correcties op aanbrenge. Ik denk aan de nadruk op het gemeentelijke karakter van de gaven, tegenover het al te individuele; aan de werkelijkheid tegenover de geur van succes die vaak om het charismatische hangt, dat wie de Geest ontvangen ook van zuchten weten (Rom. 8!); aan de waarschuwing tegen het verwijt 'u gelooft niet genoeg' wanneer de gaven niet ervaren worden; aan het centraal stellen van de gekruisigde Christus bij het spreken over de gaven; aan de terughoudendheid en het respect voor de vrijheid van de pastorant die bij het gebedspastoraat geboden zijn, en zo meer. De charismatische beweging in ons land is met deze publicatie te feliciteren. Ze zal er haar winst mee kunnen doen.

Toen en daar

Maar bewijzen al deze mooie dingen het gelijk van het boek? De hoofdstelling van Smouter is dat het bij de geestesgaven niet gaat om bovennatuurlijke maar om geschapen mogelijkheden die God ons in het begin heeft gegeven, die Hij vanwege de zonde door cherubs liet bewaken, maar die Hij in Christus heeft hersteld (zie de titel van het boek) en in beginsel toegankelijk heeft gemaakt als een voorschot op het uiteindelijke herstel van de schepping bij de voleinding. Dat is bij hem het model waarbinnen de bijzondere gaven van de Geest zijn te verstaan. Dit is een prachtige insteek die van een totaalvisie getuigt, maar toch is het voor mij de vraag of de bijzondere Geestesgaven waar het Nieuwe Testament van spreekt binnen dit raam als 'een integraal deel van Jezus' zending' zijn te beschouwen. Want dat wil toch zeggen dat het met name die daar genoemde gaven zijn die altijd en overal in de bediening van de verzoening meekomen of behoren mee te komen.

Ik denk dat ik meer dan Smouter onder de indruk ben van het toen en daar van de Bijbel op dit gebied. Ik maak om dat duidelijk te maken even een zijsprongetje. Wij lezen bij Paulus over de sterken en de zwakken in de gemeente. Het gaat dan over dingen als het ja dan nee eten van offervlees. Inhoudelijk zijn die zaken bij ons niet meer aan de orde. Toch is het niet moeilijk om op andere gebieden die sterkte en die zwakte te signaleren en het vermaan van de apostel daarop toe te passen: dat de sterken de zwakken niet mogen verachten en dat de zwakken de sterken niet mogen veroordelen (Rom. 14:3).

Een prachtig vermaan dat in alle tijden kracht van gelding heeft. Zo heb ik ook nu de neiging het apostolisch vermaan om naar de Geestesgaven te streven (I Kor. 14:1) naar onze situatie toe te 'vertalen', als een aansporing om 'in eigen cultuur' op zoek te gaan naar wat God ons in zijn genade schenkt en geschonken heeft. Wat de profetie betreft denk ik dan bijvoorbeeld aan de journalistiek (en in mindere

mate de prediking) en wat de gave van genezing betreft aan onze ver gevorderde medische wetenschap. Vanuit de liefde Gods in Christus valt er op die gebieden heel wat heil te stichten en veel wat krom is recht te zetten.

Zonneklaar

Ds. Smouter zegt herhaaldelijk en met nadruk dat de gaven niets bovennatuurlijks hebben en tot de schepping behoren. Ik denk dat hij daarin gelijk heeft. Alleen, de schepping is niet altijd en overal hetzelfde. Neem de gave van de klanktaal. Als het een scheppingsgave is dan is het ook geoorloofd om er de wetmatigheden van de schepping op toe te passen en te zeggen dat religieuze bewegingen in het begin altijd iets uitbundigs hebben wat langzaam overgaat in iets meer bedaards. Zo'n ontwikkeling is trouwens in elk mensenleven wel te zien. Het is het verhaal van de lucifer die fel begint en rustig verder brandt.

Bovendien, de auteur verbindt zelf de gave van de glossolalie aan de cultuur van toen als hij zegt dat de Korintiërs er vanuit hun heidense verleden aan gewend waren, wat je van ons niet kunt zeggen. Om deze redenen zie ik eigenlijk geen plaats voor glossolalie, tenzij dan misschien in startsituaties. Voor mij is dit zo logisch dat ik niet begrijp dat de auteur dat 'een rare gedachte' vindt. 'De Geest doet geen tijdelijke klusjes voor God', lees ik. Waarom eigenlijk niet? Mijn vraag is dus of de Geestesgaven in onze tijd dezelfde (moeten) zijn als toen het Nieuwe Testament geschreven werd. Waarom zou er niet met aanpassing aan nieuwere tijden gerekend mogen worden? Het is toch zonneklaar dat buitenmedische genezingen in Jezus' tijd nodiger waren dan nu?

Ja maar, zegt iemand, Christus heeft toch gezegd dat zijn jongeren dezelfde of zelfs grotere dingen zouden doen dan Hijzelf? Ook ds. Smouter noemt die tekst. En ik zal wel niet de enige predikant zijn die ooit gevraagd is over die tekst (Joh. 14:12) een preek te maken. Ik heb dat inderdaad gedaan en onder meer gezegd dat de Fransman Louis Braille (1809-1852) met zijn uitvinding van het brailleschrift meer voor de blinden gedaan heeft dan onze Heiland. Maar was die Braille wel een christen? Ik zou het niet weten. Professor Rookmaaker zei eens dat je die vraag ook bij Rembrandt niet voorop moet stellen. Belangrijker voor de verklaring van zijn schilderkunst, zei hij, is het feit dat hij tot een cultuur behoorde die diepgaand door de Bijbel beïnvloed was. Zo ook hier. Het is niet toevallig dat Braille zijn uitvinding deed in een cultuur die door het evangelie beademd was. In een land als India waar veel meer blinden wonen dan in ons Europa is zo iets prachtigs niet bedacht.

Liefdesinjectie

Het is Christus die ons omlaag heeft leren kijken naar de nood van deze wereld. Zijn offer op Golgota werkt door als een geweldige liefdesinjectie in onze westerse cultuur, getuige de vele vormen van zorg voor de zieken en andere behoeftigen die, juist in vergelijking met andere culturen, in het christelijke westen zo opvalt. Bij de overgang in onze tijd van dienen naar verdienen loopt deze mooie trek in onze samenleving gevaar. Wat zou het mooi zijn als het streven naar de Geestesgaven van genezen en dienen onder ons christenen van hier en nu deze vorm kreeg dat er bij heel veel jongeren een ijver zou losbranden om juist in de medische zorg een (vaak onderbetaald!) beroep te kiezen om zo aan de nood in die zorg een einde te maken. Dat zou ik een overtuigende en eigentijdse opbloei van die twee gaven onder ons vinden.

Ik geloof dat het boek van ds. Smouter een krachtige stimulans biedt voor het gesprek tussen charismatischen en gereformeerden.

Herstelwerk. De Geest werkt van schepping tot voleinding.

Willem Smouter. Uitg. Boekencentrum, Zoetermeer, 2006. 152 blz. € 12,90